

FRAZEOLŌGISMI UN TO NOZĪME BĒRNU VALODAS BAGĀTINĀŠANĀ

Phraseologisms and Their Significance in the Child's Language Enrichment

Viktorija Kuzina

Riga Teacher Training and Educational Management Academy, Latvia

Abstract. *This article reflects on the richness of Latvian phraseologisms, their usage for enriching of the child's language; it provides an analyses of RPIVA students' survey and results of tests and tasks done by the learners of Forms 4,7 and 9 of Pumpuri Secondary School, which are connected with the assessment of students' knowledge of phraseologisms.*

Each nation possesses its own amount of phraseologisms or phraseology. Without knowledge of the phraseologisms it is difficult to understand precisely the respective language. Therefore, while learning a language, a peculiar attention should be paid to its phraseology. Phraseologisms most often are encountered in conversational language, folklore and in peculiar language used by fiction characters. They make the language more vital, expressive, inspirational and the narration – appears more emotional, dexterious and witty.

Researches reveal that modern learners get scarce insight into phraseologisms and their usage. Thus, both – pupils and students' knowledge of them is insufficient, hence, they are unable to use them adequately in Latvian. By teaching of phraseologisms and their usage both in verbal and written texts' acquisition, the pupils vocabulary is advanced and enriched properly.

Keywords: *Phraseology – national wealth, acquiring of phraseology at school and university.*

Ievads

Introduction

Bērnu valodu lielā mērā ietekmē vecāki, ģimene, pirmsskolas un sākumskolas skolotāji, kā arī teātra izrādes, žurnāli, grāmatas, filmas, televīzijas un radio pārraides utt. Pirmsskolas vecuma bērnam pieaugušo ietekmē jāapgūst tāds vārdu krājums, kas nodrošinātu sazināšanos ar valodas palīdzību, sagatavotu viņu sekmīgam mācību procesam skolā, palīdzētu uztvert folkloru, daiļliteratūru, kam ir liela nozīme topošās personības izaugsmē.

Gan dažādiem folkloras žanriem, gan daiļdarbiem, gan pieaugušo valodai raksturīgi frazeoloģismi, tāpēc svarīgi, lai skolotāji bērna valodas bagātināšanai izmantotu ne tikai sinonīmus (piemēram, mirdzēt – vizuļot, laistīties mirguļot u.c.), svešvārdus (piemēram, vitamīni, fantāzija, televīzija, matemātika, lodžija, balkons u.c.), bet arī frazeoloģiju, t.i., frazeoloģismu kopumu (piemēram, kost pirkstos, bērt kā no grāmatas, apmētāt ar dubļiem, aplauzt ragus u.c.), kas ir liela nacionālās valodas bagātība. Frazeoloģismi padara valodu dzīvāku, izteiksmīgāku, tēlaināku, stāstījumu – emocionālāku, bieži vien asprātīgāku (piemēram, sit nu vēju ar dūri, ķerties vējam pie ragiem u.c.). Latviešu

frazeoloģija aptver apmēram 20000 vienību un variantu. Taču ikdienā lietoto un sastopamo frazeoloģismu apjoms ir daudz mazāks un milzīgs frazeoloģismu apjoms atrodas pasīvā stāvoklī (Veinbergs, 2013, 158)

Pētījuma rezultāti *The study results*

Šajā rakstā ir pievērsta liela uzmanība bagātajam latviešu valodas frazeoloģismu klāstam, tā izmantojumam bērnu valodas bagātināšanai, kā arī apskatīti RPIVA studentu aptaujas un Pumpuru vidusskolas 4., 7. un 9. klases skolēnu testu un uzdevumu izpildes rezultāti, kas saistīti ar studentu un skolēnu frazeoloģismu zināšanu novērtējumu.

Pētījumā izmantota autores pieredze ilggadējā darbā ar frazeoloģismiem vairākos studijuursos: leksikoloģijā un frazeoloģijā, leksikostilistikā un latviešu valodas kultūrā. Šajā darbā (tāpat kā „Valodniecības pamattermiņu skaidrojošā vārdnīcā”) par frazeoloģismu tiek uzskatīts leksiski nedalāms, sastāva un struktūras ziņā relatīvi stabils, ar valodas tradīciju nostiprināts vārdu savienojums, kura nozīme parasti saistīta ar visa vārdu savienojuma vai atsevišķu tā komponentu nozīmes pārnēsumu. Frazeoloģisms vienmēr ir vārdu savienojums (to veido vismaz divi vārdi), un tā nozīme jāzina tāpat kā atsevišķu vārdu nozīme, citādi frazeoloģisms nav saprotams.

Visbiežāk sastopami tādi frazeoloģismi, kas izsaka pilnīgi ko citu nekā vārdi, kas tos veido, piemēram: piektais ritenis (lieks cilvēks), ciets rieksts (grūts uzdevums), ņemt uz grauda (bārt), atplestām rokām (ar sajūsmu), uguns pakulās (sašutums), acis kā ērglim (asa redze) u.c. Frazeoloģismus, kuru nozīmēm nav nekā kopīga ar atsevišķu vārdu nozīmi, sauc par idiomām.

Latviešu valodā ir arī frazeoloģismi (frazēmas), kuru nozīme veidojas mazliet brīvāk – tajos kāds no vārdiem saglabā savu leksisko nozīmi, piemēram: zili brīnumi (negaidīts brīnums), gaisa gabals (liels ceļa gabals), cūkas laime (negaidīta laime) u.c.

Diezgan daudzi frazeoloģismi izteikti salīdzinājuma veidā, piemēram: vīrs kā ozols, vesels kā rutks, kluss kā pelīte, mēms kā zivs, mīksts kā pūpēdis, strādā kā zirgs, bērt kā pupas, balts kā ābele, pazūd kā rīta rasa u.c.

Frazeoloģiskie salīdzinājumi latviešu valodā aptver plašu spektru – adjektīvie salīdzinājumi, piemēram, melns kā velns, sarkans kā vēzis, melns kā peklē; nominālie salīdzinājumi, piemēram, vīrs kā ozols, meita kā roze; verbālie salīdzinājumi, piemēram, pazust kā rīta rasa, nokrist kā no plaukta, justies kā mājās, guļ kā nosists; adverbiālie salīdzinājumi, piemēram, kā pa miglu, kā akilai vistai (mieža) grauds. Latviešu frazeoloģijā tie kvantitatīvi ieņem ievērojamu daļu, tāpēc būtu lietderīgi izstrādāt frazeoloģisko salīdzinājumu vārdnīcu, kas noderētu latviešu valodas mācībā (Laua, 1992: 66).

Latviešu frazeoloģijā plašu grupu veido somatiskie frazeoloģismi, piemēram: ņemt kājas pār pleciem, rokas nolaižas, pa vienu ausi iekšā, pa otru ārā, nepamirkšķinot ne aci u.c. Visbiežāk somatiskajos frazeoloģismos (pēc

„Latviešu frazeoloģijas vārdnīcas” (Laua, 2000) materiāliem) izmantoti šādi vārdi dilstošā biežuma secībā: acs – 118 frazeoloģismos, roka – 115, galva – 112, kāja – 87, sirds – 64, deguns – 58 frazeoloģismos. Otra plaši izplatīta grupa ir frazeoloģismi ar faunas nosaukumiem. Visbiežāk (pēc „Latviešu frazeoloģijas vārdnīcas” materiāliem) frazeoloģismos izmantoti šādi vārdi: suns – 27 frazeoloģismos, kaķis – 27, zirgs – 25 un vilks – 22 frazeoloģismos. Diezgan daudz frazeoloģismu ir ar floras nosaukumiem.

Ikvienam frazeoloģismam reizē ar denotatīvo komponentu izpaužas konotatīvais komponents. No stilistiskās ekspresijas viedokļa visvairāk ir sarunvalodas frazeoloģismu, jo frazeoloģismu galvenais avots ir sarunvaloda, piemēram: strēbt karstu putru, likt aiz auss, tīt ap pirkstu, ielikt ar karoti mutē, sacelt spuras, celt degunu augstu, līdz ar nagiem, vienā rāvienā, dzisināt (dzesēt, dzesināt) muti, pazīt kā raibu suni u.c. Sarunvalodas frazeoloģismus var lietot arī cita stila tekstos izteiksmes papildināšanai. Latviešu frazeoloģijā ir frazeoloģismi, kuru avots meklējams folklorā, kā arī daiļliteratūrā, piemēram, lēkt no ādas laukā, saule ar zobiem, ar vienu kāju kapā, kapsētas suņi rej, kā caur adatas aci izvilkts u.c.

Par frazeoloģismiem ar svinīgu, poētisku nokrāsu tiek uzskatīti daudzi ar kristietību un Bībeli, kā arī ar antīko kultūru un literatūru saistītie frazeoloģismi. Latviešu valodā frazeoloģismi var būt pārņemti kā kalki no citām valodām tieši vai ar starpvalodu palīdzību.

Frazeoloģismi kā īpašas valodas vienības ir jāmāca skolā, jo tiem ir liela nozīme skolēnu valodas bagātināšanā. Apgūstot frazeoloģismus, viņu valoda kļūst saturiski bagātāka, tēlaināka, izteiksmīgāka, emocionālāka.

Kā rāda pētījumi (Laugale, 2008; Kuzina, 2009), frazeoloģismi valodas apgūvē tiek izmantoti minimāli, tāpēc, strādājot par docētāju RPIVA, darbā ar frazeoloģismiem rodas problēmas: lielākā daļa studentu – 72% (2014.gadā aptaujā piedalījās 128 studenti) nezina, vai ir aizmirsuši, ko nozīmē frazeoloģismi, nevar nosaukt pat nevienu frazeoloģismu; citi zina, bet tos nelieto vai lieto sarunvalodas frazeoloģismus, kam pārsvarā piemīt negatīva emocionālā nokrāsa, piemēram, mērkaķa ātrumā, salaist dēlī, klabināt muti, lielības maiss, izzīst no pirksta, pazīt kā raibu suni, plānā galdiņa urbējs, ar putām uz lūpām u.c.

Apkopojot studentu aptaujas rezultātus, var konstatēt, ka vispārīgā (nojausmas) līmenī viņi tiek galā ar biežāk lietoto frazeoloģismu skaidrošanu, toties izpratne par frazeoloģismu lietošanu un to vietu latviešu valodā ir nepilnīga. Jauniešu valodā ir samazinājies tradicionālo frazeoloģismu (bieži tos lieto vecāka gājuma cilvēki) lietojuma īpatsvars. Par to liecina tas, ka studenti no 4000 „Latviešu frazeoloģijas vārdnīcā” ievietotajiem frazeoloģismiem zina tikai nelielu daļu.

Lai pilnveidotu studentu zināšanas par frazeoloģismiem, semināros tiek piedāvāts risināt krustvārdu mīklas ar nosaukumu „Frazeoloģismi”. Ieskatam šāds piemērs:

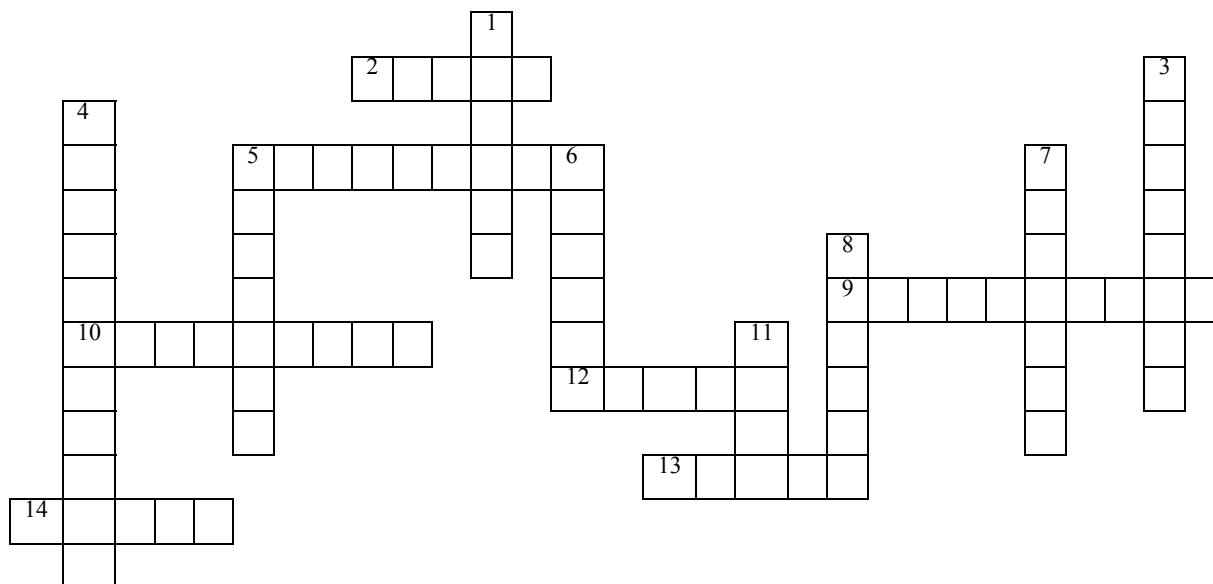
Atrisiniet krustvārdu mīklu „Frazeoloģismi”!

Horizontāli.

2. Pūst pīlītes.
5. Iet tautās.
9. Likt aiz auss.
10. Kā cimds ar roku.
12. Uz karstām pēdām.
13. Mest mieru.
14. Kad pūcei aste ziedēs.

Vertikāli.

1. Nolikt karoti.
3. Bada pātaga.
4. Salaist ragos.
- (Ar atgriezenisko galotni.)
5. Kā zemē ielīdis.
6. Ņemt kājas pār pleciem.
7. Kost pirkstos.
8. Likt galvu ķīlā.
11. Ko nagi nes.

Kā rāda krustvārdu mīklu risinājumi, arī dzimtās valodas lietotājiem tie sagādā zināmas grūtības, piemēram, nezina, ko nozīmē frazeoloģisms iet tautās, bada pātaga, kā cimds ar roku utt. Bieži studentiem uzdotie mājasdarbi ir saistīti kā ar krustvārdu mīklu izstrādi, tā ar frazeoloģisko sinonīmu rindu veidošanu, piemēram, nomirt – izlaist garu, aiziet pie tēviem, aiziet pie senčiem, dabūt galu, atdot galus, aiziet pie Dieva, aizmigt mūžīgā miegā, aiziet viņā saulē, šķirties no dzīves, atstāt šo pasauli, stāties Dieva priekšā, aiziet uz viņsauli, aizvērt acis uz mūžību, nolikt karoti, atstiept kājas, beigt šīs zemes gaitas, pārcelties uz citiem medību laukiem; badoties – ciest badu, sajozt vēderu, kauties ar badu, kārt zobus vadzī, dzīvot no zila gaisa, dzīvot pusbadā; piedzēries – pilnā dūšā, vīra dūšā, pilns kā lūks, pilns kā mārks, pilns kā zābaks, pilns kā mākonis, pilns kā zeķe, goda prātā, kunga prātā, piesūcies kā ods, piesūcies stīvs. Lai studenti tiktu galā ar šiem uzdevumiem, ir jāizmanto frazeoloģijas vārdnīcas.

Studentiem, kas studē studiju programmā „Latviešu valodas un literatūras skolotājs pamatskolā”, jāizstrādā frazeoloģisko salīdzinājumu, kā arī skaitļu frazeoloģismu (piemēram, vienā balsī, visi kā viens, trešais tēva dēls, justies kā septītajās debesīs, deviņi pērkonī, melnais tūkstotis u.c.) vārdnīca.

Šajā pētījumā ir pievērsta liela uzmanība arī Jūrmalas pilsētas Pumpuru vidusskolas 4. (skolēnu skaits – 42), 7. (skolēnu skaits – 39) un 9. klases (skolēnu skaits – 35) testu un dažādu uzdevumu izpildes analīzei, kā arī aptaujāto latviešu valodas un literatūras skolotāju teiktajam.

Par frazeoloģismu apguvi 4. klases latviešu valodas un literatūras skolotāja stāsta:

„Ar frazeoloģismiem Pumpuru vidusskolas skolēni ir pazīstami jau no lasīšanas stundām 1. – 3. klasē, kurās skolotājs rosina bērnus tekstos saskatīt frazeoloģismus, izprast un paskaidrot to būtību. 4. klasē šo darbu turpina ar mērķi ieviest frazeoloģismu lietošanu bērnu aktīvajā runā. Manā klasē latviešu valodu apgūst arī cittautieši. Jāsaka, ka viņiem lielas grūtības sagādā tādi frazeoloģismi, kurus nav iespējams vārds vārdā pārtulkot savā valodā. Latviešu bērni savā runā izmanto biežāk lietotos frazeoloģismus automātiski, nedomājot par atsevišķu vārdu nozīmi. Ir arī ļoti daudz bērnu uztverei nesaprotamu savienojumu, jo latviešu valoda ir bagāta ar frazeoloģismiem. Ja frazeoloģismi tiek iepazīti tekstā, tie bērniem labāk paliek atmiņā. Tā kā latviešu valoda ir bagāta ar frazeoloģismiem, kuros minētas ķermeņa daļas, tad skolēni var sastādīt paši somatisko frazeoloģismu krājumu, viņiem patīk atrast tekstos frazeoloģismus, sagatavot stāstījumu par kādu notikumu viņu dzīvē un tajā iesaistīt frazeoloģismus. Bērniem patīk arī tāds uzdevums: viens pasaka frazeoloģismu, otrs cenšas pateikt to citiem vārdiem. Protams, uzdevuma izpildē ir diezgan daudz kļūdu.”

4. klases skolēniem skolotājas vadībā tika izstrādāts tests, lai bērni izvēlētos vienu no diviem frazeoloģismu skaidrojumiem.

Tests 4. klasei

Lasi frazeoloģismus! Izvēlies un apvelc pareizo atbildi! Turēt rokas klēpī.

- a) neko nedarīt, slinkot;
- b) atpūsties pēc darba.

2. Kad pūcei aste ziedēs.

- a) pavasarī;
- b) nekad.

3. Kā ar mietu pa pieri.

- a) sāpīgi;
- b) negaidīti.

4. Kā akā iekritis.

- a) cieši aizmidzis;
  - b) pazudis.
5. Kost pirkstos.
- a) nožēlot;
  - b) būt badā.
6. Pūst pīlītes.
- a) stāstīt blēņas;
  - b) smagi nopūsties.

Testā dotie frazeoloģismi ir bieži lietoti sarunvalodā, tāpēc lielākā daļa skolēnu (71 %) ar frazeoloģismu skaidrojumiem tika galā bez grūtībām.

4. klases skolēni (72 %) diezgan veiksmīgi izpildīja arī šādu uzdevumu:

Kuros teikumos izmantoti frazeoloģismi ar nozīmi „negaidīta veiksmē”?

1. Man patiešām ir gaiša galva.
2. Mēs uzvarējām, mums uzsmaidīja cūkas laime.
3. Secinājām – to var nosaukt par balto zvirbuli.
4. Šī informācija bija kā akelai vistai grauds.

7. klases skolotāja, strādājot ar frazeoloģismiem, uzskata, ka lielākā daļa audzēkņu bez grūtībām uztver tekstā tradicionālus vārdu savienojumus ar īpatnējām nozīmēm, piemēram, piektais ritenis, ar Dievu uz pusēm, mati ceļas stāvus, mute kā laidara vārti, sirds vai kūst, izaudzēt čūsku azotē u.c. Tikai neliela daļa skolēnu (17 % no kopējā 7. klases skolēnu skaita) mēģina savienojuma nozīmi izzināt no atsevišķu vārdu nozīmēm. Lai bagātinātu skolēnu valodu ar frazeoloģismiem, tika izstrādāti dažādi uzdevumi, piemēram:

1. Vai visi minētie vārdu savienojumi ir frazeoloģismi?

Kā septītajās debesīs, skaidrs kā diena, likt cepuri galvā, kā ar remdenu ūdeni apliet, no mušas izpūst ziloni, laisties lapās, apmaldīties trīs eglēs.

2. Vai visi minētie frazeoloģismu skaidrojumi ir pareizi?

Ņemt kājas pār pleciem – bēgt; likt aiz auss – iegaumēt; stāvēt pie ratiem – nosarkt.

3. Lasi tekstu un izraksti frazeoloģismus, izskaidro to nozīmi! Pēc tam salīdzini ar „Frazeoloģijas vārdnīcā” doto skaidrojumu!

Tā kā 7. klases skolēni apgūst trīs valodas (latviešu, krievu un angļu), viņiem tika piedāvāts šāds uzdevums: pārtulkot frazeoloģismus ar sirdi un dvēseli, skaidrs kā diena, kā ar aukstu ūdeni apliet, parādīt kādam durvis krievu un angļu valodā!

7.klases skolēniem (tāpat kā 4.klases skolēniem) bija izstrādāts tests, lai viņi izvēlētos vienu no dotajiem frazeoloģismu skaidrojumiem.

Tests 7. klasei

Lasi frazeoloģismus! Izvēlies un apvelc pareizo atbildi!

1. Likt galvu ķīlā.
  - a) izciest sodu;
  - b) galvot.

2. Apmaldīties trijās priedēs.
  - a) nespēt atrisināt kaut ko vienkāršu;
  - b) pazust mežā.

3. Iebraukt purvā.
  - a) nonākt pretrunās;
  - b) iestigt dubļos.

4. Labā roka.
  - a) izpalīdzīgs, devīgs cilvēks;
  - b) uzticības persona.

5. Spēlēt pirmo vijoli.
  - a) būt noteicējam;
  - b) nebaidīties no grūtībām.

6. Vētra ūdens glāzē.
  - a) vārošs ūdens glāzē;
  - b) satraukums bez iemesla.

Pareizas atbildes bija tikai nelielai daļai skolēnu (23 % no kopējā 7.klases skolēnu skaita), jo testa sarežģītības pakāpe salīdzinājumā ar iepriekšējo testu bija augstāka.

Šajā pētījumā tiek apskatīti arī 9.klases skolēnu uzdevumu izpildes rezultāti. Šīs klases skolēniem skolotājas vadībā bija izstrādāti vairāki uzdevumi, piemēram:

1. Izpēti frazeoloģismu lietojumu vienā laikraksta numurā un secini, cik raksturīgi tie ir mūsdienu valodai!
2. Iesaisti dotos frazeoloģismus ne cepts, ne vārīts, rūgts piliens, pēc sava prāta, uz karstām pēdām stāstījumā par paša izraudzītu tematu!
3. Atjauno frazeoloģismā izlaistos vārdus! Izskaidro frazeoloģisma nozīmi!
Krokodila ...,
kā ... uz siena kaudzes,
kad ... aste ziedēs,
... pilītes,

gaisa ...,
Ahileja ...,
atrofīt ...,
lāča ... .

4. Lasi frazeoloģismus! Izvēlies un ieraksti tiem pretī atbilstīgus skaidrojumus!
- Nenokar degunu! - ...;
Nestiep gumiju! - ...;
Necel gaisa pilis! - ...;
Ķeries vērsim pie ragiem! - ... .

Izpildot šos uzdevumus, 9.klases skolēni (48 % no kopējā 9.klases skolēnu skaita) pieļāva diezgan daudz kļūdu, jo pārsvarā netika lietotas frazeoloģijas vārdnīcas, aizbildinoties, ka skolā vai mājās nav tādu vārdnīcu.

Kā 7.klases, tā arī 9.klases skolēniem bija dots vēl uzdevums, raksturot savu klasi, iesaistot frazeoloģismus! Lūk, interesantākie piemēri (7.klase):

- Mūsu klase cenšas labi mācīties, bet ceļš nav rozēm kaisīts.
  - Skolotājs bieži saka, ka uzvedamies kā driģenes saēdušies.
  - Klases audzinātāja var jebkuru palikt zem tupeles un neko neatstāj padarītu pa roku galam.
  - Kā zibeni no skaidrām debesīm es dabūju piezīmi.
  - Viss iet kā pa sviestu.
  - Jums vārdi kabatā nav jāmeklē, un mēs vārdus vājā nekaisām. Mēs ļoti gribam pēc stundām likt kājas pār pleciem.
  - Zēniem mācības pa vienu ausi iekšā, pa otru ārā.
  - 7. klasē visi ir kā cimds ar roku.
  - Visi vienādi mēs būsim tikai tad, kad pūcei aste ziedēs.
  - Mēs visi esam kā zem viena jumta – kopā, atbalstām cits citu.
  - Skolotājam ir acis pakausī, un viņas redz visu, ko darām, tāpēc zilus brīnumus darīt nevar.
9. klases skolēni ar frazeoloģismu palīdzību raksturo savu klasi šādi:
- Vispār mūsu klasei patīk lidināties pa mākoņiem.
  - Vairākiem patīk stiept gumiju stundās. Par to skolotāja ņem mūs uz grauda.
  - Meitenes kā slotas kātus norijušas, par zēnu uzvedību apmulsušas, skrien klupdamas krizdamas. Skolotājai sāk pūst pīlītes, ka mēs, zēni, pie visa vainīgi.
  - Pēc tam, kad dabū pa biksēm, 9.klases skolēni paceļ balto karogu.
  - Būtu jauki, ja mēs viens otram nemestu sprunguļus riteņos.
  - Brīžiem klasē jūtos kā septītajās debesīs, bet brīžiem viss līdz kaklam.
  - 9.klases skolniecēm viss iet kā pa sviestu. Daudzas no viņām spēlē pirmo vijoli, bet pārējās arī nav nekādas plānā galdiņa urbējas.

- Kaut arī mūsu dēļ skolotājiem jāpeld pret straumi, mēs viņiem pateicamies, jo nepabeigsim skolu kā mucā auguši, pa spundi baroti.

No šiem raksturojumiem izriet, ka frazeoloģismus kā 7.klases, tā 9.klases skolēni lieto saturiski pareizi.

Secinājumi *Conclusions*

- Katrai tautai ir savs īpašs frazeoloģismu kopums jeb frazeoloģija. Nezinot atsevišķas tautas frazeoloģiju, grūti saprast to valodu. Tāpēc, mācoties jebkuru valodu, frazeoloģijai jāpievērš īpaša uzmanība.
- Katrs latviešu valodas pratējs bez grūtībām uztver tekstā tradicionālus vārdu savienojums ar īpatnējām nozīmēm, piemēram, piektais ritenis, ar Dievu uz pusēm, kā diegā pakārts u.c. Tikai nezinātājs mēģina savienojuma nozīmi izzināt no atsevišķu vārdu nozīmēm, kā tas dažkārt gadās bērniem vai sveštautiešiem. Citas valodas runātājiem, mācoties, piemēram, latviešu valodu, jāapgūst arī šīs valodas frazeoloģija.
- Frazeoloģismi visbiežāk sastopami sarunvalodā, folklorā un daiļliteratūrā personāža valodā.
- Svarīga frazeoloģisma nozīmes sastāvdaļa ir ekspresivitāte. Tie padara valodu dzīvāku, izteiksmīgāku, tēlaināku, stāstījumu – emocionālāku, bieži vien asprātīgāku.
- Kā rāda pētījumi, valodas apgūvē frazeoloģismi tiek izmantoti minimāli, tāpēc skolēnu un studentu zināšanas par tiem ir nepietiekamas, viņu izpratne par frazeoloģismu lietošanu un to vietu latviešu valodā ir nepilnīga.
- Mācot skolēniem frazeoloģismus un to lietojumu mutvārdos vai rakstītā tekstā, ir iespējams paplašināt viņu vārdu krājumu.

Summary

Each nation possesses its own amount of phraseologisms or phraseology. Without knowledge of the phraseologisms it is difficult to understand precisely the respective language. Therefore, while learning a language, a peculiar attention should be paid to its phraseology. Phraseologisms most often are encountered in conversational language, folklore and in peculiar language used by fiction characters. They make the language more vital, expressive, inspirational and the narration – appears more emotional, dexterious and witty.

Researches reveal that modern learners get scarce insight into phraseologisms and their usage. Thus, both – pupils and students' knowledge of them is insufficient, hence, they are unable to use them adequately in Latvian. By teaching of phraseologisms and their usage both in verbal and written texts' acquisition, the pupils vocabulary is advanced and enriched properly.

Literatūra References

- Laua, A. (1992). *Latviešu valodas frazeoloģija*. Rīga: Zvaigzne.
- Laua, A., Ezeriņa, A., Veinberga, S. (2000). *Latviešu frazeoloģijas vārdnīca*. Rīga: Avots.
- Laugale., V. (2008). *Frazeoloģismu apguve augstākajā izglītībā*. Pieejams [http://dx.doi.org/Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca](http://dx.doi.org/Valodniecibas_pamatterminu_skaidrojoša_vārdnīca). R., 2007.
- Veisbergs, A. (2013). *Latviešu valodas frazeoloģija. Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 157.-172.
- Кузина, В. (2009). *Сопоставительное изучение русско – латышских фразеологических параллелей и их использование в школьной практике*. *Rossica Olomucensia XLVIII*. Olamouc, 271-282